

Stav církevní organizace na Moravě při nástupu MT a její snahy o nápravu?

Aby se dosáhlo na každého obyvatele, má kontakt státu zajistit nejnižší správní jednotka = proto musí být farní síť dost hustá. Státní správa si dělá nároky zasahovat do záležitostí církve. Monarchie připravila reformy. Byl totiž nepoměr: kláštery (řeholníci, co se věnují řeholnímu životu) a naproti tomu farní síť je řídká a nedosáhne ke všem obyvatelům. MT dělá různé průzkumy a chce posílit síť farností.

Kroky:

kolegiální kapitula – v Brně při kostele sv. Petra a Pavla, povýšen na katedrální kostel
Brno je druhé sídlo biskupa –dóm a Dietrichštejnský palác

Je třeba vytvořit menší biskupství, a aby mohla vzniknout církevní provincie jsou nutné minimálně 2 biskupství a 1 arcibiskupství.

Úvaha, že Morava se rozdělí na olomoucké arcibiskupství, brněnské a opavské biskupství (zbytek Slezska si zaslouží svou diecézi).

Maximilián Hamilton, olomoucký biskup 1761-1776 – MT s ním měla dobré vztahy, proto tuto reformu (rozdělení) za jeho života neprovedla.

1776 Hamilton umírá a MT rozděluje diecézi.

Z čeho bude biskupství spravováno?

Nová biskupství ale musí být i finančně zajištěno – Brno MT využila kolegiální kapituly a naznala, že ji nemusí řídit probošt, ale jen děkan, a ten majetek, co byl vázán na funkci probošta přeměnila na kapitál pro nové biskupství

-Avšak právo prezentovat probošta měla abatyše v Porta Coeli, tak MT 10. 2. 1778 požádala abatyši, aby se vzdala tohoto práva výměnou za to, že bude moci prezentovat 2 jiné kanovníky brněnské kapituly.

Forma uskutečnění:

Písemnost je v 1. os. sing. (ne majestátní plurál) a podepsaná JEN panovnicí, což byla forma jen pro lidi rovné panovnici

- 15. 2. 1778 jí abatyše vyhověla

- 24. 5. 1777 rozhodla MT o rozdělení olomoucké diecéze a zřízení nového biskupství v Brně.

Pouze to musí ještě odsouhlasit papež. A tak Pia VI. žádá o schválení dekretem.

- 5. 12. 1777 svou bulou schválil biskupství formálně

- 10. 1. 1778 císařovna splnila slib tišnovskému klášteru

- ke zřízení opavského biskupství kvůli Prusku nedošlo

- 1777 žádá MT kláštery, jestli by řeholníky poslal do nově vzniklých farností, ti ale neodpověděli.

Jednat začal až Josef II.

Základní církevní reformy Josefa II. – obecná charakteristika?

Josef II. se stal roku 1765 císařem německým a také spoluvladařem své matky Marie Terezie v habsburské monarchii.

S matkou se občas neshodli ve věci politické správy říše, avšak v církevních a náboženských otázkách byly tyto neshody daleko větší.

Nesouhlasil s krutým trestáním nekatolíků, které užívala jeho matka. Když nastoupil na trůn v roce 1780, přezdívalo se mu již reformační císař.

Josef vycítil, že dosavadní vládní soustava rodu je zastaralá a nesmyslná.

V mládí četl francouzské encyklopedisty, byl také ovlivněn obecným prouděním osvícenství v Německu od vynikajících liberálů, kteří působili již na dvoře MT za jeho mládí.

Avšak nejsilnější popudy pro reformy mu dodaly české země a zdejší poměry – lidé jsou příliš pověřiví, duchovní vzdělání kněží je nedostačující, pražská arcidiecéze je příliš rozsáhlá, olomoucké biskupství taktéž.

Proto se Josef rozhodl k reformám – pokud nebude celá naše duchovní soustava uvedena v jiný pořádek, nikdy nedospějeme ke zlepšení výchovy panstva i venkovského lidu.

Poté, co se Josef ujal vlády a začal přetvářet stát feudální v byrokratický, začal mu vadit papežský vliv v říši, tvrdil, že papež je cizím panovníkem, jehož opatření ruší Josefovou svrchovanost.

A tak **26. března 1781** zavedl ve všech svých dědičných zemích *placetum regium* – tzn. Duchovní představení nesmí vyhlášovat papežské buly, breve a jiná nařízení věřícím, pokud je nepředloží světské vládě a nedostanou povolení.

V květnu téhož roku zakázal dvě papežské buly *Unigenitus* a *In coena domini*, protože byly pokládány za pramen práv papežských.

11. července 1781 byla zcela zrušena cenzura v Rakousku, svoboda tisková byla větší než v Anglii či Nizozemí. Také např. 10. srpna nařídil, aby obecný lid mohl mít kteroukoliv katolickou bibli.

Nejslavnější reformou se stal toleranční patent ze **13. října 1781**, ale již dříve Josef II. zrušil náboženské komise ve svých zemích – ty, které zabavovaly lidu bludařské knihy, prohledávaly domy a dohlížely na hospody.

Byli také zrušeni misionáři, jimiž se zastavovala protireformace v habsburských zemích.

Úřadům bylo nakázáno, že ne každá protestantská kniha je závadná a že lidé, kteří tyto knihy přechovávají, nesmí být trestáni.

Celkově se však k protestantství hlásil jen lid, z inteligence téměř nikdo.

Josef se také inspiroval v Prusku – Fridrich II zavedl náboženskou zásadu, že není žádného náboženství, aby se ve věcech mravnosti podstatně lišilo od jiného náboženství, tudíž všechna mohou být před státní správou sobě rovná, a státní správa může každému člověku nechat svobodu, aby si hleděl najít cestu k nebi dle své fasony.

Má být jen dobrým poddaným, to je všechno, co stát po něm žádá.

Tato zásada se stala v Rakousku úspěšnou.

I přesto zůstával Josef katolíkem, slovo tolerance pro něj znamenalo, že by ve všech věcech zemských svěřil úřad každému bez rozdílu náboženství, dovolil protestantům mít majetek, provozovat řemeslo a být státním občanem, když by byl k tomu způsobilý a státu i jeho průmyslu užitečný.

Papež Pius VI. se domníval, že proticírkevní opatření císaře zastaví, když s ním osobně promluví. A tak se stalo **22. března 1782**, kdy papež navštívil Vídeň. Avšak nakonec odjel zpět do Říma s nepořízenou.

Josef nechtěl svolit, a aby papeže nenechal v pochybnostech, záhy zrušil mariabrunnský klášter. Roku **1783** císař zrušil dosavadní biskupské a klášterní semináře a zavedl generální semináře, aby dorost kněžský i klášterní nebyl vychováván od biskupů.

Budoucí kněží nyní měli studovat pět let bohosloví v tzv. generálních seminářích, poté měli být odevzdáni do kněžských domů jednotlivých biskupů, kde se rok cvičili v praxi, než je biskup vysvětlí pro svou diecézi.

V roce **1784** počal Josef opravovat bohoslužebné řády, které zjednodušovaly kostelní zvyky, odstraňovaly muziky mešní, vyšly zákazy poutí, procesí a posvícení, zákaz zvonit proti bouřím, nařízení o pohřbech.

Rušení klášterů a zbytečných kostelů a všelijakých bratrstev začalo sice už r. 1781 a pokračovalo r. 1782, hromadně však zavedeno – aspoň v českých zemích – roku 1785 a 1786.

-Naopak císař zřídil roku **1785** biskupství v Českých Budějovicích, v Čechách také zřídil 81 far a 314 lokálií, na Moravě pak 180 far a lokálií.

Josefovy reformy vznítily ve všech národech říše protichůdné tábory.

- Při Josefovi stáli staří osvícenci, kteří již za Marie Terezie byli průkopníky nových řádů – např. básníci a spisovatelé němečtí Michal Denis, Karel Mastalier, Blumauer, Ratschky, Alxinger, Naschla, také lidé učení, právníci a lékaři jako van Swieten mladší, profesoři Sonnenfels a Riegger mladší či Ignác Born.

Při císaři také stáli svobodní zednáři. Josef sice nebyl zednářem jako jeho bratr Leopold, vyjádřil se o nich kdysi i pohrdavě a duchovenstvo císaře proti nim švalo, za vlády své však prohlásil, že zná účely lóží, podporují chudé, mírní lidskou bídu a podporují vzdělání. Avšak tyto lóže podřídil státnímu dohledu.

Z josefínského tábora byly nejvýznamnějšími lublaňský biskup hrabě **Herberstein**, biskup v Krku hrabě **Auersperg**, solnohradský arcibiskup hrabě **Colloredo-Mansfeld**, biskup brixenský hrabě **Spaur**, dva biskupové italské – veronský a mantuanský, v českých zemích královehradecký biskup **Hay**.

Všichni doprovodili toleranční patent pastýřskými listy s rozličnými kacířstvími.

Jeden zamítal mnišství a kláštery, bez nichž prý církev bývala po 300 roků, druhý mluvil opovržlivě o duchovním i lékařském mastičkářství a žádal odstranění bláhových legend, báchovek o čarodějnicích a strašidlech, naopak zvýšit vzdělání v dušesloví, právu přirozeném, zdravotově i životosprávě, jiný nepřipouštěl papežských odpustků a generálních rozhřešení z Říma apod.

Vesměš pak vyslovovali svorně souhlas s císařem, že má právo omezovat vliv Říma co nejrozhodněji. Až dojemně pak doporučovali náboženskou snášlivost.

- Každý má přirozené právo hlásit s k té náboženské společnosti, která dle jeho rozumu a svědomí zdá se mu býti pravou (Herberstein).

Rakouští biskupové se rozdělili na dvě strany.

Proti císaři a jeho církevní politice stál hlavně vídeňský arcibiskup hrabě **Migazzi**, dále ostřihomský arcibiskup hrabě **Batthyáni**, olomoucký arcibiskup **Colloredo**, brněnský biskup hrabě **Chorinský**, gorický arcibiskup hrabě **Edling**, který byl kvůli odporu vůči toleranci sesazen z úřadu.

Třetí stranu tvořili radikálové, kteří požadovali pronikavější reformy.